

tion of economic relations]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 4 (2016): 45-56.

Tarasevych, V. M. "Chvert stolittia nezalezhnosti Ukrainy: aktualni konteksty ta imperatyvy sotsialno-ekonomichnykh re-

form" [The quarter of the century of Ukraine's independence: the actual contexts and imperatives of socio-economic reforms]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 8 (2017): 14-28.

Varnalii, Z. S. *Konkurentsiia i pidpriemnytstvo* [Competition and entrepreneurship]. Kyiv: Znannia Ukrainy, 2015.

УДК 330.34

ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЯК УМОВИ ПІДВИЩЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇН

©2018 ПАСЕНКО В. М., КРИШНЯ Т. О.

УДК 330.34

Пасенко В. М., Кришня Т. О. Цілі сталого розвитку як умови підвищення міжнародної конкурентоспроможності країн

Основною метою статті є дослідження та окреслення залежності конкурентоспроможної економіки від стратегічного спрямування на сталий розвиток. Проаналізовано особливості впливу показників сталого розвитку на підвищення конкурентоспроможності країни. Обґрунтовано важливість орієнтованості держави на досягнення цілей сталого всеохоплюючого розвитку як одного із векторів, що сприяє формуванню сучасної та стійкої конкурентоспроможної економіки за рахунок узгоджених і системних дій влади, приватного сектора та населення з метою підтримання та подальшого зростання показників розвитку. За допомогою побудови кореляційного поля наочно показано щільність взаємодії та прямотліїність впливу показника сталого розвитку на показник конкурентоспроможності.

Ключові слова: сталий розвиток, конкурентоспроможність, цілі сталого розвитку, індекс глобальної конкурентоспроможності, індекс сталого розвитку.

Рис.: 1. **Табл.:** 4. **Бібл.:** 8.

Пасенко Владислав Михайлович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки та бізнесу, Черкаський державний технологічний університет (бульв. Шевченка, 460, Черкаси, 18006, Україна)

E-mail: pasenko_vlad@ukr.net

Кришня Таїсія Олександрівна – студентка, Черкаський державний технологічний університет (бульв. Шевченка, 460, Черкаси, 18006, Україна)

E-mail: taisiakrishnya@ukr.net

УДК 330.34

Пасенко В. М., Кришня Т. А. Цели устойчивого развития как условия повышения международной конкурентоспособности стран

Основной целью статьи является исследование и определение зависимости конкурентоспособной экономики от стратегического направления на устойчивое развитие. Проанализированы особенности влияния показателей устойчивого развития на повышение конкурентоспособности страны. Обоснована важность ориентированности государства на достижение целей устойчивого всеобъемлющего развития как одного из векторов, который способствует формированию современной и устойчивой конкурентоспособной экономики за счет согласованных и системных действий власти, частного сектора и населения с целью поддержания и дальнейшего роста показателей развития. С помощью построения корреляционного поля наглядно показана плотность взаимодействия и прямотліїность влияния показателя устойчивого развития на показатель конкурентоспособности.

Ключевые слова: устойчивое развитие, конкурентоспособность, цели устойчивого развития, индекс глобальной конкурентоспособности, индекс устойчивого развития.

Рис.: 1. **Табл.:** 4. **Библ.:** 8.

Пасенко Владислав Михайлович – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры международной экономики и бизнеса, Черкасский государственный технологический университет (бульв. Шевченко, 460, Черкасы, 18006, Украина)

E-mail: pasenko_vlad@ukr.net

Кришня Таисия Александровна – студентка, Черкасский государственный технологический университет (бульв. Шевченко, 460, Черкасы, 18006, Украина)

E-mail: taisiakrishnya@ukr.net

UDC 330.34

Pasenko V. M., Kryshnia T. O. The Goals of Sustainable Development as a Condition for Enhancing the International Competitiveness of Countries

The main aim of the article is studying and determining the dependence of competitive economy on strategic direction for sustainable development. Features of influence of indicators of sustainable development on enhancing of competitiveness of a country are analyzed. The article substantiates importance of the State's orientation towards achieving the goals of sustainable comprehensive development as one of the vectors that facilitates the formation of a modern and sustainable competitive economy through the coordinated and systematic actions by the authorities, the private sector and the population to maintain and further increase of development indicators. The correlation field is used to illustrate the density of interaction and the straightness of the impact of the indicator of sustainable development on competitiveness.

Keywords: sustainable development, competitiveness, goals of sustainable development, Global Competitiveness Index, index of sustainable development.

Fig.: 1. **Tbl.:** 4. **Bibl.:** 8.

Pasenko Vladislav M. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economics and Business, Cherkasy State Technological University (460 Shevchenko Blvd., Cherkasy, 18006, Ukraine)

E-mail: pasenko_vlad@ukr.net

Kryshnia Taisiia O. – Student, Cherkasy State Technological University (460 Shevchenko Blvd., Cherkasy, 18006, Ukraine)

E-mail: taisiakrishnya@ukr.net

У контексті зростання кількості населення та споживання природних ресурсів сталий розвиток є моделлю розвитку, спрямованою на збалансованість економічного зростання, якості

життя та збереження навколишнього середовища в середньо- та довгостроковій перспективі, без збільшення споживання природних ресурсів, що перевищує можливості Землі. Відмінною рисою європей-

ської моделі розвитку є зв'язок між стратегічною метою підвищення конкурентоспроможності та соціальними й екологічними цілями. Такий підхід веде до більш глибоких зв'язків між сталим розвитком і конкурентоспроможністю.

Оскільки сталість та конкурентоспроможність є взаємопов'язаними, широке бачення конкурентоспроможності має бути зрозумілим як для економіки, так і для суспільства. На рівні Європейської комісії посилюється увага до питань сталого розвитку в контексті не лише екологічної політики, але й усіх політичних рішень, зокрема в економічній, соціальній сферах. У цьому сенсі конкурентоспроможність є ключовим питанням для економіки, основаної на знаннях. Тим самим посилюється потреба в дослідницьких ініціативах щодо оновлення концепції міжнародної конкурентоспроможності на засадах взаємодії сталого розвитку та новітніх конкурентних переваг.

У даний час конкурентоспроможність та сталість стали ключовими словами в дискурсі про глобальні стратегії економічного зростання та розвитку.

Дослідженням конкурентоспроможності як такої займалися О. Фаєрберг, М. Портер, Е. Картрайт, В. Міллар, Р. Грант, Г. Пауел, Д. Ейкер. Сталий розвиток досліджувався такими науковцями, як: Н. Газізулін, М. Гузєв, В. Возняк, Г. Розенберг, Д. Гелашвілі, Г. Краснощоків, М. Зам'ятіна, В. Кретінін, Т. Шовгенов, І. Шевченко, К. Литвинський, В. Трегобчук, Б. Данилишин, А. Шостак, В. Шевчук, З. Герасимчук, В. Прадун, Б. Буркинський, В. Степанов, С. Харичков, О. Котикова та ін. Проте багато аспектів проблематики досягнення пріоритетів сталого розвитку країнами світу залишаються недостатньо дослідженими.

Метою статті є дослідження залежності конкурентоспроможності економіки країн світу від їх стратегічного спрямування на сталий розвиток.

Концепція сталого розвитку є результатом посилення усвідомлення глобальних зв'язків між зростаючими екологічними проблемами, соціально-економічними проблемами, пов'язаними з бідністю та нерівністю, а також занепокоєнням щодо здорового майбутнього людства.

Стратегія соціально-економічного розвитку Європейського Союзу на період до 2020 р. акцентує увагу на тому, що країни – члени ЄС повинні розглядати екологічні проблеми як можливості для зростання, ефективно використовуючи свої природні ресурси [1]. Відомо, що всі сектори економіки можуть сприяти розумному зростанню, використовуючи нові технології для інновацій. Крім того, дослідники стурбовані визначенням конкретних майбутніх стійких факторів конкурентоспроможності. Можна зробити висновок, що глобалізація, соціальний прогрес, сталість та конкурентоспроможність пов'язані з різними типами конкурентних переваг, які взаємодіють та зміцнюють один одного.

Конкурентоспроможність країни – це складне багатоаспектне поняття, яке характеризується досягненням країною певного рівня розвитку в тій чи іншій сфері (економічна, соціальна, політична тощо) та спроможністю підтримувати і покращувати цей рівень. Тобто конкурентоспроможність країни поєднує в собі всі ті вектори, що стоять перед сталим розвитком. У період посилення глобалізації поняття конкурентоспроможності набуває нових рис, які, певною мірою можна співвіднести із досягненнями цілей сталого розвитку.

Глобальна конкурентоспроможність країни обумовлена її місцем на світовому ринку, міжнародним поділом праці, розподілом факторів виробництва, що забезпечують здатність держави до участі в конкурентній боротьбі та найпродуктивніше використання конкурентних переваг перед іншими країнами.

Сталий розвиток – це процес, який відповідає потребам сучасності, не посягаючи на здатність майбутніх поколінь задовольнити свої власні потреби. Сталий розвиток продовжував розвиватися як захист світових ресурсів, тоді як його справжня програма контролює світові ресурси. Екологічно стійке економічне зростання означає економічний розвиток, який відповідає потребам усіх, не залишаючи майбутні покоління з меншою кількістю природних ресурсів, ніж ті, які сьогодні є у нас.

Щорічні звіти країн та загальні звіти міжнародних організацій різного спрямування показують, що темпи прогресу в багатьох сферах набагато нижчі, ніж це потрібно для досягнення 17 цілей сталого розвитку до 2030 року. Для того, щоб підняти рівень життя 767 мільйонів людей, які досі живуть менш ніж за 1,90 долара США на добу, і забезпечити продовольчу безпеку для 793 мільйонів людей, які регулярно протистоять голоду, потрібні цілеспрямовані дії [2]. Уряди країн мають удвічі прискорити темпи боротьби із високою смертністю матерів. Світ потребує швидшого та продуктивнішого прогресу в досягненні стабільної енергетики та збільшення інвестицій у стійку інфраструктуру. Якісна освіта має бути доступна для всіх без виключення; якщо б до 2030 р. усі діти в країнах з низьким рівнем доходу закінчили середню школу, то до 2050 р. дохід на душу населення збільшився б на 75 відсотків [2], що знизило б світові показники рівня бідності та підвищило конкурентоспроможність країн, що розвиваються.

Гендерна нерівність залишається актуальною для більшості країн світу, це проявляється в незначній частці жінок у парламентах держав, як і в цілому в політиці; жінки деяких країн не мають права приймати важливі життєві рішення; має місце насильство, яке найчастіше лишається безкарним. Молодь продовжує потерпати від тривожно високих темпів безробіття, її думка, право голосу зазвичай, під час важливих політичних чи інших рішень, які впливають на її життя та майбутнє, дискримінується.

Більше 2 мільярдів людей живуть у країнах з нестачею прісної води. Дев'ять з 10 мешканців міст живуть у містах, де забруднення повітря є небезпекою для здоров'я. Планетарне потепління залишається незмінним, установивши новий рекорд близько 1,1 градуса за Цельсієм вище за доіндустріальний період, що сприяє збільшенню частоти екстремальних погодних явищ. Сталий розвиток також залежить від принципів відстоювання прав людини та забезпечення миру та безпеки [3].

Логічним було б дослідити світові показники сталого розвитку та показники конкурентоспроможності, виділити основних лідерів та звернути увагу на взаємодію цих показників у країнах-лідерів, виявити залежність одного показника від іншого, якщо вона існує.

У рамках Всесвітнього економічного форуму 2004 р. для оцінки у глобальному вимірі рівня конкурентоспроможності країни світу було запроваджено індекс глобальної конкурентоспроможності (*Global Competitiveness Index*), за допомогою якого можна оцінити здатність країн забезпечувати високий рівень добробуту населення та спроможність підтримувати ринкові відносини на належному рівні, до чого і прагне сталий розвиток. Тому було б доцільно проаналізувати, який показник індексу сталого розвитку спостерігається в найбільш конкурентоспроможних країнах за індексом глобальної конкурентоспроможності.

Табл. 1 демонструє, що до 20 найбільш конкурентоспроможних країн світу входять майже всі ті самі країни, які й посідають лідируючі позиції за показником індексу сталого розвитку. Під індексом сталого розвитку розуміється кількісна міра розвитку суспільства, яка враховує безпеку та якість життя людей у просторі трьох вимірів: економічного, екологічного і соціально-інституційного. Індекс представлено Світовим центром даних з геоінформатики та сталого розвитку. Найвищі рейтингові позиції в обох аналізованих показниках посідають Швейцарія, Фінляндія, Німеччина, Швеція, Норвегія. Високі показники пояснюються наявністю вектора на сталий розвиток як напряму політики держав та основної діючої стратегії. У тому числі, разом із орієнтацією на високий розвиток національної економіки в даних країнах розвинено соціальна та екологічна сфери, які входять до завдань сталого розвитку. Тобто досягнення сталого розвитку виводить країну на нову лідируючу позицію на світовому ринку та зміцнює її конкурентоспроможність у всіх галузях.

Якщо зіставити 10 найбільш конкурентоспроможних країн світу 2016 р. із показниками індексу сталого розвитку (табл. 2), можна стверджувати, що у топ-10 країн за першим показником входять 6 країн із топ-10 за іншим показником. Це, своєю чергою, доводить, що спрямованість економічної політики

країни на досягнення цілей сталого розвитку є стратегічно важливим вектором на шляху до посилення її міжнародної конкурентоспроможності.

Досліджуючи індекс глобальної конкурентоспроможності та індекс сталого розвитку, логічним було б дослідити залежність між цими двома показниками за допомогою побудови кореляційного поля (рис. 1). Діаграма кореляційного поля демонструє прямолінійну залежність між показниками, сукупність яких становить 115 точок, що відповідають 115 країнам. Сукупність точок має витягнуту форму зліва направо вгору, що відображує прямий зв'язок між індексами.

Проаналізувавши розташування країн на кореляційному полі, бачимо, що до найвище розташованого скупчення належать найбільш конкурентоспроможні країни із векторною спрямованістю на сталий розвиток: Швейцарія, Австралія, Канада, Німеччина, Швейцарія, Фінляндія, Данія Японія, Норвегія, Сінгапур, Нідерланди, що є ще одним підтвердженням залежності досліджуваних показників.

Не менш важливим є зіставлення 20 країн-лідерів за індексом цілей сталого розвитку (індекс SDG) та індексом глобальної конкурентоспроможності (табл. 3).

Індекс SDG вираховували експерти *Bertelsmann Stiftung* та *UN Sustainable Development Solutions Network (SDSN)* вперше у 2015 р. для малої кількості країн та у 2016 р. для більшості. Своїм нововведенням експерти планують допомогти країнам розпочати діяльність у сфері сталого розвитку та запропонувати їм майданчик для порівняння їхніх зусиль із зусиллями регіону, країн на різних рівнях економічного розвитку і з прогресом світу в цілому. Індекс допомагає кожній країні розставити свої пріоритети, зрозуміти основні труднощі та визначити пробіли в роботі щодо сталого розвитку.

Індекс включає в себе 77 індикаторів (економічних, соціальних, екологічних та інших показників), значення яких розраховуються від найгіршого до найкращого та об'єднуються в остаточний результат від 1 до 100 балів. Автори відзначають, що методологія розрахунку SDG Index ще не вдосконалена, оскільки в деяких країнах відсутня важлива інформація, без якої неможливо в належному стані оцінити прогрес.

До країн, які набрали максимальну позитивну оцінку в обох категоріях, належать: Швейцарія, Нідерланди, Німеччина, Японія, Швеція, Фінляндія та Данія. Дослідження свідчить про те, що без орієнтації країни на засади сталого розвитку успіх її глобальної конкурентоспроможності є неможливим.

Отже, знову ж таки до 20 країн-лідерів за обома показниками входять майже ті ж самі країни. Це показує, що одним із основних пріоритетів у формуванні конкурентоспроможної країни світу є орієнтованість держави на сталий розвиток і досягнення цілей сталого розвитку.

Таблиця 1

Позиції країн світу за показниками індексу сталого розвитку та індексу глобальної конкурентоспроможності у 2015 р.

Країна	Індекс глобальної конкурентоспроможності (2015 р.)		Індекс сталого розвитку (2015 р.)	
	Місце	Індекс	Місце	Індекс
Швейцарія	1	5,7	1	2,922
Сінгапур	2	5,65	20	2,59
США	3	5,54	14	2,754
Фінляндія	4	5,5	6	2,892
Німеччина	5	5,49	11	2,801
Японія	6	5,47	16	2,719
Гонконг	7	5,46	81	1,763
Нідерланди	8	5,45	12	2,795
Великобританія	9	5,41	15	2,747
Швеція	10	5,41	2	2,916
Норвегія	11	5,35	4	2,903
Арабські Емірати	12	5,33	35	2,41
Данія	13	5,29	10	2,818
Тайвань	14	5,25	81	1,763
Канада	15	5,24	9	2,83
Катар	16	5,24	42	2,281
Нова Зеландія	17	5,2	7	2,884
Бельгія	18	5,218	18	2,686
Люксембург	19	5,17	8	2,852
Малайзія	20	5,16	43	2,276

Джерело: складено на основі [4; 5].

Таблиця 2

Позиції країн світу за показниками індексу сталого розвитку та індексу глобальної конкурентоспроможності у 2016 р.

Rank ISD – Індекс глобальної конкурентоспроможності (2016 р.)			ISD – Індекс сталого розвитку (2016 р.)	
Місце	Країна	Індекс	Місце	Індекс
1	Австралія	1,119	22	5,19
2	Канада	1,115	15	5,27
3	Німеччина	1,110	5	5,57
4	Швейцарія	1,102	1	5,81
5	Фінляндія	1,096	10	5,44
6	Данія	1,095	12	5,35
7	Японія	1,080	8	5,48
8	Норвегія	1,077	11	5,44
9	Сінгапур	1,076	2	5,72
10	Нідерланди	1,075	4	5,57

Джерело: складено на основі [4; 5].

Щорічний рейтинг глобальної конкурентоспроможності (*The IMD World Competitiveness Yearbook*) є також глобальним дослідженням, розрахованим за методикою провідного європейського Інституту

менеджменту (*Institute of Management Development, IMD*), що базується в Лозанні (Швейцарія) [7].

Під конкурентоспроможністю країни дана методика визначає здатність національної економіки

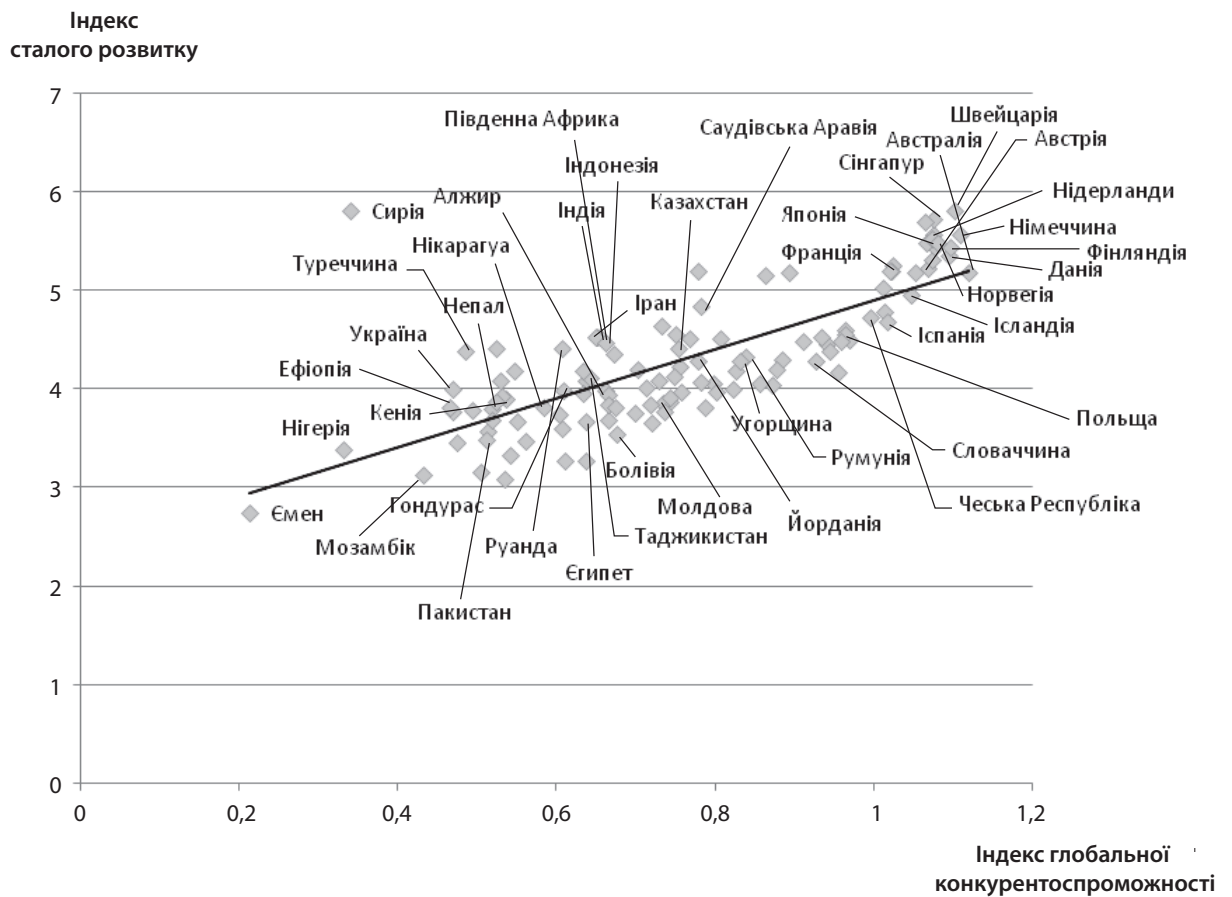

Рис. 1. Кореляційне поле залежності між індексом глобальної конкурентоспроможності та індексом сталого розвитку (2016 р.)

Джерело: складено на основі [4; 5].

Таблиця 3

Позиції країн світу за показниками індексу SDG та індексу глобальної конкурентоспроможності

Країна	Індекс глобальної конкурентоспроможності (2017 р.)		SDG Index: індекс прогресу з Цілей сталого розвитку (2017 р.)	
	Місце	Індекс	Місце	Індекс
1	2	3	4	5
Швейцарія	1	5.9	1	85,6
Сполучені Штати Америки	2	5.9	42	72,4
Сінгапур	3	5.7	61	69,0
Нідерланди	4	5.7	14	79,9
Німеччина	5	5.7	6	81,7
Гонконг	6	5.5	-	-
Швеція	7	5.5	8	81,2
Великобританія	8	5.5	16	78,3
Японія	9	5.5	11	80,2
Фінляндія	10	5.5	3	84,0
Норвегія	11	5.4	4	83,9
Данія	12	5.4	2	84,2
Нова Зеландія	13	5.4	20	77,6
Канада	14	5.3	17	78,6
Тайвань	15	5.3	-	-

1	2	3	4	5
Ізраїль	16	5.3	52	70,1
Об'єднані Арабські Емірати	17	5.3	77	66,0
Австрія	18	5.2	7	81,4
Люксембург	19	5.2	33	75,0
Бельгія	20	5.2	12	80,0

Джерело: складено на основі [4; 6].

створювати та підтримувати середовище, у якому виникає конкурентоспроможний бізнес. Щорічне аналітичне дослідження конкурентоспроможності проводиться з 1989 р. спільно з дослідницькими організаціями в усьому світі.

Зіставляючи рейтинг країн за методикою провідного європейського Інституту менеджменту та рейтинг, що заснований на прогресі країн у досягненні цілей сталого розвитку (табл. 4), вже вкотре прослідковується залежність між високими показни-

ками в обох позиціях більшості із зазначених країн-лідерів. Безумовно, що в контексті дослідження важко не помітити країни, різниця в показниках яких в обох позиціях різюча. Можливо, це спричинено тим, що це країни, які є найбагатшими у світі (Катар, Об'єднані Арабські Емірати, Сінгапур та інші) та визначають досягнення цілей сталого розвитку як другорядний вектор розвитку, адже не налаштовані на радикальні зміни в стратегії розвитку, керуючись підтриманням теперішніх позицій у глобальній конкуренції.

Таблиця 4

Позиції країн світу в рейтингах глобальної конкурентоспроможності за методикою провідного європейського Інституту менеджменту та рейтингу прогресу з досягнення країнами цілей сталого розвитку

Країна	Місце в рейтингу глобальної конкурентоспроможності за методикою провідного європейського Інституту менеджменту (2018 р.)	SDG Index: індекс прогресу з Цілей сталого розвитку(2018 р.)
	Місце	Місце
Сполучені Штати Америки	1	35
Гонконг	2	-
Сінгапур	3	43
Нідерланди	4	11
Швейцарія	5	7
Данія	6	2
Об'єднані Арабські Емірати	7	60
Норвегія	8	6
Швеція	9	1
Канада	10	20
Люксембург	11	22
Ірландія	12	18
Китай	13	54
Катар	14	106
Німеччина	15	4
Фінляндія	16	3
Тайвань	17	-
Австрія	18	9
Австралія	19	37
Великобританія	20	14

Джерело: складено на основі [6; 8].

ВИСНОВКИ

Отже, на цей час економісти присвятили свої зусилля переважно дослідженням впливу розвитку країн на стан навколишнього середовища або розподіл доходів у країнах та інші фактори. Проте мало досліджено, яким чином досягнення пріоритетів сталого розвитку відіб'ється на рівні конкурентоспроможності країн. Тому дослідження цих аспектів є актуальним та важливим.

У межах проведеного аналізу відслідкована взаємозалежність конкурентоспроможних економік країн світу та їх стратегічного спрямування на сталий розвиток. Доведено, що конкурентоспроможність країни – це складне багатоаспектне поняття, яке характеризується досягненням країною певного рівня розвитку в тій чи іншій сфері (економічній, соціальній, політичній і т. ін.) та спроможністю підтримувати та покращувати цей рівень.

За допомогою побудови кореляційного поля наочно показано щільність взаємодії та прямолінійність впливу показника сталого розвитку країн світу на показник їх конкурентоспроможності та обґрунтовано, що конкурентоспроможність країни поєднує в собі всі ті вектори, які ставляться пріоритетами сталого розвитку. Цей факт обумовлений тим, що в період поширення процесів глобалізації поняття конкурентоспроможності набуває нових рис, які певною мірою мають переплітатися із досягненнями цілей сталого розвитку. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Europe 2020 strategy. URL: <http://www.cbss.org/wp-content/uploads/2012/12/Europe-2020-Strategy.pdf>
2. Офіційний сайт ООН. URL: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

3. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй в Україні. URL: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-stalohorozvytku>

4. World Economic Forum. URL: <https://www.weforum.org/reports>

5. Офіційний сайт Світового центру даних з геоінформатики та сталого розвитку. «Глобальний аналіз якості та безпеки життя». URL: <http://wdc.org.ua/en/services/country-profiles-visualization>.

6. SDG Index and Dashboards. URL: <http://www.sdgindex.org/reports/>

7. Institute of Management Development, IMD. URL: <https://www.imd.org>

8. Imd World Competitiveness Center. URL: <https://www.imd.org/wcc/world-competitiveness-center-rankings/world-competitiveness-ranking-2018/>

REFERENCES

"Europe 2020 strategy". <http://www.cbss.org/wp-content/uploads/2012/12/Europe-2020-Strategy.pdf>

Imd World Competitiveness Center. <https://www.imd.org/wcc/world-competitiveness-center-rankings/world-competitiveness-ranking-2018/>

Institute of Management Development, IMD. <https://www.imd.org>

Ofitsiyni sait OON. <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

Ofitsiyni sait Orhanizatsii Obiednanykh Natsii v Ukraini. <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsilistalohorozvytku>

Ofitsiyni sait Svitovoho tsentru danykh z heoinformatyky ta staloho rozvytku. «Hlobalnyi analiz yakosti ta bezpeky zhyttia». <http://wdc.org.ua/en/services/country-profiles-visualization>

"SDG Index and Dashboards" <http://www.sdgindex.org/reports/>

World Economic Forum. <https://www.weforum.org/reports>